

та неповідомлення відомої інформації про таке діяння). Хоча часткове узгодження існує на сучасному етапі українського державного розвитку, однак не повною мірою (тією, якої вимагає міжнародна спільнота та міжнародні акти, ратифіковані Україною), що потребує необхідного раціонального вирішення, для внесення змін, виправданих як із точки зору теорії, так і практики.

Кедик В.П.,

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри кримінального права*

СПЕЦІАЛЬНА МІСІЯ ЯК ОДИН ІЗ ПРИНЦИПІВ ПРОСТОРОВОЇ ДІЇ КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНУ

Нинішній час розвиток держав відбувається у складному зовнішньому середовищі. В умовах глобалізації світового розвитку, посилення взаємозв'язку і підтримання безпеки держав стало загрозою не тільки для регіональної, а й глобальної безпеки у світі. Постає нові види загроз міжнародній безпеці і миру, в тому числі діяльність терористичних організацій прояви сепаратизму, національного і релігійного екстремізму, транснаціональна організована злочинність, міждержавні та внутрішні збройні конфлікти та інш.

Дронговський О.С. вказував, що на сучасному етапі міжнародна операція з підтримання миру і безпеки є одним із інструментів світового товариства у системі колективної безпеки [Дронговський О. С. Правове регулювання участі збройних сил України в міжнародних операціях з підтримання миру та безпеки / О. С. Дронговський. // Юридична наука. – 2013. – №5. – С. 89–98.]. Україна дотримується основних напрямків державної політики щодо участі в удосконаленні та розвитку загальноєвропейської та міжнародних систем колективної безпеки також враховуючи зобов'язання України, як держави члена Організації Об'єднання націй (далі ООН) подавати допомогу ООН в діях, що провадяться відповідно до статуту ООН. Зобов'язання як держави - члена Організації з безпеки і співробітництва в Європі (далі – ОБСЄ) конструктивно співробітничати у використанні всього

діапазону можливостей ОБСЄ для запобігання конфліктам та для їх розв'язання у сфері безпеки, підтримання миру і безпеки у світі – вимагає від України конструктивних дій [Закон України «Про участь України в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки» [Електронний ресурс]. – 2304. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/613-14.>].

Організація Об'єднаннях Націй для проведення міжнародних миротворчих операцій включає в себе значну низку нормативних актів: Угода про статус збройних сил, Угода про статус дій, Конвенція про привілеї та імунітети ООН 1946 г., бюлетень Генерального секретаря ООН «Щодо застосування міжнародного гуманітарного права для Сил ООН з підтримки миру» 1999 р, Конвенція ООН щодо безпеки персоналу ООН пов'язаному з нею персоналом 1994 р.; меморандум про взаєморозуміння між урядами країн-контрибуторів та ООН щодо надання ресурсів до миротворчої місії ООН; технічні угоди між міністерствами обори країн-контрибуторів та міжнародними організаціями. Україна бере участь у міжнародній операції з підтримання миру і безпеки виключно в умовах, зазначених у рішенні Президента України, яке схвалюється Верховною Радою України у випадках, передбачених Конституцією та законами України та в порядку, встановленому Законом України «Про участь в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки».

Проблематика миротворчої діяльності в різний час стала предметом інтересу багатьох вітчизняних вчених, зокрема: Ю. Мацейко, В. Нікітюк, В. Ржевської, О. Хохлишевої, В.С. Несторов, О.С. Дронговський, Я.А. Лисак та інш.

Сутність принципу спеціальної місії полягає в тому, що військовослужбовці військових частин України, що дислокуються за межами України, за злочини, скоєні на території іноземної держави, несуть кримінальну відповідальність за КК України, якщо інше не передбачено міжнародним договором України. За загальним принципом дію даного принципу здійснюється за введення військ на територію іноземної держави за узгодженням з цією державою. Відповідно до домовленостей держав

кримінальне законодавство України застосовується до зазначених осіб за злочини, вчинені ними проти військової служби, спрямовані проти інтересів України.

З даного принципу є виняток. За всі інші злочини військовослужбовці, персонал пов'язаний з виконанням місії відповідальність за кримінальним законодавством країни перебування, тобто використовується територіальний принцип, чим забезпечується суверенітет держави перебування.

Так згідно з Конвенцією про персонал ООН не може бути підданий арешту або затриманню, кримінальному або адміністративному переслідуванню за дії вжиті на виконання своїх обов'язків, відповідно до мандату місії. В угоді про статус сил закріплюються норми, згідно з якими всі члени операції з підтримання миру в різній мірі користуються привілеями та імунітетами Об'єднаннях Націй, прийнятий Генеральною Асамблеєю ООН 13 лютого 1946 р. [Конвенция о привилегиях и иммунитетах Объединенных Наций [Електронний ресурс]. – 1946. – Режим доступу до ресурсу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_150]. Тому своєрідним різновидом імунітету спеціальної місії є не поширення кримінальної юрисдикції держави перебування на певні підрозділи (формування) направляючої сторони, які знаходяться п погодженням з приймаючою стороною на її території. До цих спеціалізованим формуванням можна віднести підрозділи однієї держави, що дислокується на території держави перебування. При цьому цілями знаходження таких спеціалізованих формувань можуть бути: підтримка порядку та громадської безпеки в державі перебування, виконання миротворчих функцій, охорона Державного кордону, здійснення науково-дослідних програм, проведення космічних досліджень і т. п. [Князев А. Г. Действие уголовного закона в пространстве : дис. канд. юр. наук : 12.00.08 / Князев Анатолий Гаврилович. – Ульяновськ, 2006. – С. 111].

Починаючи з 1992 року в військових операціях взяло участь 37 000 українських військовослужбовців. Також слід відмітити, що набуття незалежності, українці брали участь у миротворчих операціях ООН від СРСР.

Наразі Збройні сили України беруть участь у трьох миротворчих операціях. З 2000 року Українська миротворча місія у Демократичній Республіці Конго, з 2003 р. Українська миротворча місія в Ліберії, з 2011 р. Миротворча місія України в Кот-д'Івуар. Так у 2012 році Указом Президента України «Про направлення миротворчого континенту для участі України в Місії ООН зі стабілізації у Демократичній Республіці Конго» направлено для участі України в Місії ООН зі стабілізації у Демократичній Республіці Конго миротворчий контингент загальною численністю до 250 військовослужбовців.

Відповідно до Меморандуму «Про взаєморозуміння між Урядом України та Організацією Об'єднаних Націй щодо надання ресурсів до складу Місії ООН зі стабілізації у Демократичній Республіці Конго» Уряд визнає, що відповідальність за дотримання дисципліни і порядку всіма членами національного контингенту під час перебування в МООНСДРК несе командир національного контингенту. Уряд зобов'язується надати командирі національного контингенту відповідні повноваження для проведення всіх необхідних заходів з підтримки дисципліни і порядку серед усіх членів національного контингенту, з метою дотримання стандартів поведінки ООН, правил і положень Місії, а також національних і місцевих законів відповідно до Угоди про статус сил. П. 7.10 Меморандуму роз'яснює, Уряд несе відповідальність за розслідування випадків порушення правил поведінки або вчинення серйозних проступків, скоєних національним контингентом.

Як відомо українські миротворці у ДР Конго забезпечують виконання завдань керівництва Місії ООН зі стабілізації та роззброєння незаконних збройних формувань. У листопаді 2014 року в іноземних ЗМІ з'явилася інформація про те, що влада Конго затримали 6 українських миротворців з місії ООН по стабілізації в ДРК (MONUSCO) після того, як в автомобілі українців знайшли незаконно куплену конголезьку військову форму. «Шість нових комплектів уніформи республіканської гвардії, чие завдання - охорона президента Жозефа Кабіли, були виявлені в мікроавтобусі (українців)», - наводять ЗМІ заяву представника командування провінції Північне Ківу.

Затримання були проведені в аеропорту міста Гома, поблизу кордону з Руандою. Крім українців затримано місцевого постачальника військової форми. Самі затримані заявили, що збиралися носити конголезьку військову форму в Україні - під час полювання. Міністерство закордонних справ 27 листопада 2014 року проінформувала, що перевіряє інформацію іноземних ЗМІ. За повідомленням посольства України у Бельгії, усіх наших миротворців звільнено. Проте невідомо чи притягувалися дані особи кримінальної відповідальності.

Територія, яку займає військовими підрозділами однієї держави, залишається територіальному просторі приймаючої держави. Проте в межах такої території діє за домовленістю між державами юрисдикція держави, що направляє. У міжнародній і двосторонньої практиці держав встановлено правило, згідно з яким кримінальна юрисдикція приймаючої держави у таких випадках носить обмежувальний характер. Це означає, що вона не поширюється на злочини, вчинені на її території військовослужбовець військових баз держави, що направляє, коли злочини пов'язані з виконанні обов'язків військової служби або спрямовані проти інтересів своєї держави або своїх громадян, а також у випадках їх вчинення в межах дислокації збройних сил.

Закон України «Про порядок направлення підрозділів Збройних сил України до інших держав» практично є доповненням або продовженням Закону України «Про участь України в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки». Дані закони визначають порядок направлення підрозділів Збройних сил України до інших держав та умови тимчасового перебування на території цих держав, принципи формування, організації підготовки зазначених підрозділів та гарантії їх соціального захисту осіб їх військового і цивільного персоналу, членів їх сімей. Проте у разі порушення особами військового і цивільного персоналу перебування на території цих держав вони притягуються до відповідальності у порядку, передбаченому міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. В

ідеалі необхідно розробити єдиний документ, який би с собі узагальнював всі умови притягнення осіб військового і цивільного персоналу, членів їх сімей до кримінальної відповідальності, за злочини вчинені ними під час виконання місії.

Короткий Т. Р.,

*Национальный университет «Одесская юридическая академия»,
доцент кафедры международного права и международных отношений,
кандидат юридических наук, доцент*

МЕЖДУНАРОДНОЕ ПРАВО РАЗВИТИЯ: ОТ АБСТРАКЦИИ К КОНКРЕТИКЕ

1. Традиционный, постсоветский подход не мыслит позитивное право вне четкой отраслевой идентификации с выделением метода, предмета, определения понятия и т. п. Эволюция правовой реальности приводит к отрицанию такого подхода, размыванию четких границ между частным и публичным правом, отраслями и институтами. И если данные тенденции только намечаются во внутригосударственном праве, то праву международному они имманентно присущи в силу его природы, преимущественно доктринальной систематизации. Пережив во второй половине XX века относительно непродолжительный период стремления к формальному упорядочиванию, что отразилось на четком выявлении в международном праве отраслевого устройства, в конце XX – начале XXI века международное право внешне вернулось к первоначальному состоянию – состоянию «системного хаоса» в его новом облики – фрагментации, олицетворяющей новый, естественный уровень эволюции международно-правовой системы, однако только внешне сходный с состоянием, присущим международному праву в досовременный период. Поэтому любые споры о возникновении в международном праве той или иной отрасли в традиционном смысле обречены на абсолютную